

KKE-6349

Seat No. _____

M. A. (Sem. I) Examination

November / December - 2014

Sanskrit : Paper - 105

(पातञ्जल योगदर्शन : समाधिपाद, साधनपाद)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (१) रेग्युलर विद्यार्थी भाटे दरेक प्रश्नना १४ गुण रહેशे.
(२) अेक्षर्नल विद्यार्थी भाटे दरेक प्रश्नना २० गुण रહેशे.

१ नीचेनाभांथी कोर्य पण यार सूत्रो सानुवाद सभजवो : १४
1 Explain fully any four of the following : 14

- (१) विपर्ययो मिथ्याज्ञानमतद्रूपप्रतिष्ठम् ॥
(२) विरामप्रत्ययाभ्यासपूर्वः संस्कारशेषोऽन्यः ॥
(३) क्लेशकर्मविपाकाशयैरपरामृष्टः पुरुष विशेष ईश्वरः ॥
(४) दुःखदौर्मनस्याङ्गमेजयत्वश्वासप्रश्वासा विक्षेपसहभुवः ॥
(५) ब्रह्म दृशिमात्रः शुद्धोऽपि प्रत्ययानुपश्यः ॥
(६) अहिंसा सत्यास्तेयब्रह्मचर्या परिग्रहा यमाः ॥
(७) शौचसन्तोषतपः स्वाध्यायेश्वर प्रणिधानानि नियमाः ॥
(८) स्वविषयासंप्रयोगे चित्तस्य स्वरूपानुकार इवेन्द्रियाणां प्रत्याहारः ॥

२ योगदर्शननो परियय आपी 'योग' शब्दनो अर्थ सभजवो. १४

अथवा

२ 'कलेशो' विशे सविस्तर भाडिती आपो. १४

- ૩ 'અષ્ટાંગ યોગ' સવિસ્તર સમજાવો. ૧૪
- અથવા**
- ૩ યોગદર્શનમાં ઈશ્વર નિરૂપણ વિશે ચર્ચા કરો. ૧૪
- ૪ ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) ૧૪
- 4 Write short notes on any two of the following : 14
- (૧) પાંચ ચિત્તભૂમિઓ કે અવસ્થાઓ
- (૨) ચિત્તવૃત્તિ નિરોધના ઉપાયો
- (૩) ચિત્તવિક્ષેપો કે ચિત્તના અંતરાયો
- (૪) સમાપત્તિઓ.
- ૫ બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે સાત) ૧૪
- 5 Answer the following questions in two or three sentences : (any seven) 14
- (૧) દર્શન શબ્દનો અર્થ સમજાવો.
- (૨) પતંજલિ વૈરાગ્યની કેવી વ્યાખ્યા આપે છે ?
- (૩) અસંપ્રજ્ઞાત યોગના કેટલા પ્રકાર છે ? કયા કયા ?
- (૪) કેવલ્ય એટલે શું ? તેની વ્યાખ્યા આપો.
- (૫) યોગશાસ્ત્રના આદિ રચયિતા કોણ ગણાય છે ?
- (૬) પતંજલિનાં બીજા નામો કયા કયા છે ?
- (૭) નિયમના કેટલા પ્રકારો છે ? કયા ?
- (૮) પ્રાણાયામના કેટલા પ્રકારો છે ? કયા ?
- (૯) 'ધારણા' એટલે શું ?
- (૧૦) 'સમાધિ'ની પ્રાપ્તિમાં કયાં વિઘ્નો છે ?
- (૧૧) યોગસૂત્ર મુજબ 'આસન' એટલે શું ?
- (૧૨) 'પ્રત્યાહાર' એટલે શું ?